

Цивільного захисту

(назва факультету/підрозділу)

Управління та організація діяльності у сфері цивільного захисту

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи управління»

(назва навчальної дисципліни)

циклу вибіркової підготовки

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

підготовки першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти

(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 18 "Виробництво та технології"

(код та найменування галузі знань)

За спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища»

Освітньо-професійна програма «Техногенно-екологічна безпека»

мова викладання українська

Рекомендовано кафедрою

Управління та організація діяльності у сфері
цивільного захисту

(назва кафедри)

на 2023-2024 навчальний рік.

Протокол від «10» 08 2023 року № 1

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної дисципліни
«Основи управління»

(назва навчальної дисципліни)

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Основи управління» необхідні для прийняття здобувачами оптимальних управлінських рішень в їх подальшій професійній діяльності. Знання основних категорій науки управління, різних підходів, що набуті в практиці управління натеper, дають змогу скористатися ними та більш свідомо приймати рішення в вирішенні завдань цивільного захисту в конкретній ситуації. Застосовують для практичної діяльності керівників усіх рівнів управління у виконанні завдань органами та підрозділами системи цивільного захисту.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння принципами, методами, функціями, в цілому, технологією управління на кожному етапі прийняття рішень та етапах життєвого циклу організацій (органів та підрозділів системи цивільного захисту).

Матеріал курсу ґрунтується на поєднанні наукових знань, набутих умінь та навичок, а також, врахуванні рис особистості керівників в процесі управління. Тому у викладанні курсу практичні заняття – це своєрідний практикум з прийняття управлінських рішень в запропонованих ситуаціях.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Ляшевська Олена Іванівна, старший викладач кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту факультету цивільного захисту, кандидат наук з державного управління, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет 102
E-mail	Liashevaska@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	моделювання оптимальних управлінських рішень, аналіз операційних систем, влада:керівництво та лідерство державне управління, цивільний захист.
Професійні здібності*	Професійні знання, інноваційний підхід до розвитку професійних знань та навичок, постійне самовдосконалення, опрацювання актуальних проблем захисту людей праці, значний досвід викладацької діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	https://bit.ly/3l4NiRz

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 16.00 до 17.00 онлайн. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем

Мета вивчення дисципліни: формування у майбутніх фахівців з базовою вищою освітою необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань

та умінь з питань організації та управління підрозділами або окремими підлеглими виконавцями, спрямованого на виконання покладених на них завдань, уміння правильно планувати, організовувати, мотивувати та контролювати хід виконання завдань, дотримуватись принципів та правильно застосовувати методи до своїх підлеглих, засвоєння основних принципів організації управлінської діяльності.

Теоретичною базою вивчення дисципліни є попередні навчальні дисципліни:

Вища математика, основи інформаційних технологій, філософія. Дисципліни, які будуть використовувати результати вивчення даного курсу: культурологія, економіка природокористування, переддипломна практика.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (<i>обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова</i>)	вбіркова	вбіркова
Рік підготовки	2023	2023
Семестр	4	4
Обсяг дисципліни:	–	–
- в кредитах ЄКТС	5	5
- кількість модулів	–	–
- загальна кількість годин	150	150
	–	–
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	34	6
- практичні заняття (годин)	-	-
- семінарські заняття (годин)	36	2
- лабораторні заняття (годин)	–	-
– курсовий проект (робота) (годин)	–	-
- інші види занять (годин)	–	-
- самостійна робота (годин)	80	142
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	–	-
- підсумковий контроль (екзамен)	екзамен	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни Набуті теоретичні знання, вміння та навички, що передбачені такими дисциплінами, як вища математика, основи інформаційних технологій, філософія, автоматизовані системи управління та зв'язок, культурологія.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої-професійної програми "Техногенно-екологічна безпека" _____
назва

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
здатність правильно оцінювати ситуацію і керувати підлеглим колективом	ПРН 1
здатність приймати ефективні управлінські рішення, організувати їх виконання	ПРН 2
здатність використовувати адміністративно-розпорядчі методи управління	ПРН 3
Дисциплінарні результати навчання	ДРН
-	

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Очікувані компетентності з дисципліни	аббревіатура
Здатність до абстрактного та аналітичного мислення, узагальнень, аналізу та синтезу	K01
Здатність приймати обґрунтовані рішення	K05

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.1. Сутність та зміст управління органами та підрозділами цивільного захисту.

Тема 1.2. Цілі та завдання управління органами і підрозділами цивільного захисту.

Тема 1.3. Функції управління.

Тема 1.4. Принципи управління органами та підрозділами цивільного захисту.

МОДУЛЬ 2.

Тема 2.1. Методи управління органами та підрозділами цивільного захисту.

Тема 2.2. Організаційно-функціональна побудова органів і підрозділів цивільного захисту.

Тема 2.3. Поняття управлінської інформації, її класифікація.

Тема 2.4. Процес управління в органах і підрозділах цивільного захисту.

МОДУЛЬ 3.

Тема 3.1. Планування діяльності органів та підрозділів цивільного захисту.

Тема 3.2. Прогнозування у сфері цивільного захисту.

Тема 3.3. Основи моделювання у сфері цивільного захисту.

Тема 3.4. Управлінські технології у сфері цивільного захисту.

Тема 3.5. Управлінські рішення та їх класифікація.

МОДУЛЬ 4

Тема 4.1. Оптимізація управлінських рішень.

Тема 4.2. Наукова організація праці. Еволюція наукової організації праці.

Тема 4.3. Наукова організація управлінської праці.

Тема 4.4. Стили керівництва

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти (очна (денна))					
	Кількість годин					
	усьог о	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота	
4 - й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1 Сутність та зміст управління органами та підрозділам и цивільного захисту.	9	2	2		5	
Тема 1.2 Цілі та завдання управління органами і підрозділам и цивільного захисту.	9	2	2		5	
Тема 1.3 Функції управління.	9	2	2		5	
Тема 1.4 Принцип и управління органами та підрозділами цивільного захисту.	9	2	2		5	
Разом за модулем 1	36	8	8		20	
Модуль 2						

Тема 2.1 Методи управління органами та підрозділами цивільного захисту.	9	2	2		5	
Тема 2.2. Організаційно-функціональна побудова органів і підрозділів цивільного захисту	9	2	2		5	
Тема 2.3 Поняття управлінської інформації, її класифікація.	9	2	2		5	
Тема 2.4. Процес управління в органах і підрозділах цивільного захисту	9	2	2		5	
Разом за модулем 2	36	8	8		20	
Модуль 3						
Тема 3.1 Планування діяльності органів та підрозділів цивільного захисту	9	2	2		5	

Тема 3.2. Прогнозування у сфері цивільного захисту.	9	2	2		5	
Тема 3.3. Основи моделювання у сфері цивільного захисту.	9	2	2		5	
Тема 3.4. Управлінські технології у сфері цивільного захисту.	6	2	2		2	
Тема 3.5. Управлінські рішення та їх класифікація	7	2	2		3	
Разом за модулем 3	40	10	10		20	

Модуль 4

Тема 4.1 Оптимізація управлінських рішень.	9	2	2		5	
Тема 4.2 Наукова організація праці. Еволюція наукової організації праці.	9	2	2		5	
Тема 4.3 Наукова організація управлінської праці	9	2	2		5	
Тема 4.4 Стилі керівництва	11	2	4		5	

Разом за модулем 4	38	8	8		20	
Разом за дисципліною	150	34	36		80	

Теми семінарських занять (у разі потреби)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	-	
...	-	
	Разом	

Теми практичних занять (у разі потреби)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	-	
...	-	
	Разом	

Теми лабораторних занять (у разі потреби)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	-	
...	-	
	Разом	

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (за наявності)

***Пояснення:** до індивідуальних завдань відноситься: написання рефератів, виконання розрахункових, розрахунково-графічних або графічних робіт, домашньої контрольної роботи, перекладу, аналітичний огляд, аналіз практичних, проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференції, участь в олімпіадах тощо. Особливим видом індивідуальних завдань є виконання курсових робіт (проектів), яке здійснюється відповідно до робочого навчального плану та існуючих вимог щодо їх змісту.*

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: реферати, екзамен

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтальне та індивідуальне опитування, проведення термінологічних диктантів, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамен.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою 4-й семестр

Вид навчальної роботи	Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль			
Модуль № 1	Лекції	4	0
	Практичні заняття*	4	4
	Модульна контрольна робота*	1	6
Разом за модуль № 1			22
Модуль № 2	Лекції	4	0
	Практичні заняття*	4	4
	Модульна контрольна робота*	1	6
Разом за модуль № 2			22
Модуль № 3	Лекції	5	0
	Практичні заняття*	5	4
	Модульна контрольна робота*	1	6
Разом за модуль № 3			26
Модуль № 4	Лекції	4	0
	Практичні заняття*	5	4
	Модульна контрольна робота*	1	6
Разом за модуль № 4			26
Разом за поточний контроль			90
II. Індивідуальна самостійна робота			0
III. Екзамен			10
Разом за всі види навчальної роботи			100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті: Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 бали – обидва питання розкриті в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. Граматично і стилістично без помилок оформлений звіт;

3 бали – обидва питання розкриті, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки.

2 бали – розкрито одне питання в повному обсязі, а друге питання розкрито частково, у звіті допущені значні граматичні чи стилістичні помилки.

1 бали – обидва питання розкриті частково, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох завдань: 2 питань з теоретичного матеріалу та 2 задач. Відповідь на теоретичні питання - розуміння сутності та чітке викладення. Розв'язання задач повинно містити: обґрунтування підходів, вибору шляхів для змістовних висновків при вирішенні задач з обґрунтуванням алгоритму рішення.

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт :

Модуль 1

6 балів – вірні та змістовні відповіді на обидва завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

5 балів – вірні відповіді, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

4 бали – на перше завдання є змістовна відповідь, друге завдання виконано формально;

1-3 бали – виконано перше завдання; 0 балів – відповідь відсутня.

Модуль 2

6 балів – вірні та змістовні відповіді на обидва завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

5 балів – вірні відповіді, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

4 бали – на перше завдання є змістовна відповідь, друге завдання виконано формально;

1-3 бали – виконано перше завдання; 0 балів – відповідь відсутня.

Модуль 3

6 балів – вірні та змістовні відповіді на обидва завдання з дотриманням всіх

вимог до виконання;

5 балів – вірні відповіді, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

4 бали – на перше завдання є змістовна відповідь, друге завдання виконано формально;

1-3 бали – виконано перше завдання; 0 балів – відповідь відсутня.

Модуль 4

6 балів – вірні та змістовні відповіді на обидва завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

5 балів – вірні відповіді, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

4 бали – на перше завдання є змістовна відповідь, друге завдання виконано формально;

1-3 бали – виконано перше завдання; 0 балів – відповідь відсутня.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

12-8 балів - здобувач освіти використав актуальний матеріал з обраної теми реферату, систематизував його, обґрунтував, виклав матеріал у науковій та доступній формі головні змістовні положення.

7-5 балів - здобувач використав достатню кількість літературних джерел, але не систематизував інформацію, або зробив це формально, без обґрунтування.

Менше 5 балів – надано тільки відповіді на теоретичні питання;

Перелік теоретичних питань для підготовки до диференційованого заліку :

1. Розкрити поняття “управління”.
2. Розповісти про управління в технічних, біологічних та соціальних системах.
3. Еволюція управління.
4. Закони науки управління.
5. Основні категорії управління.
6. Розкрити поняття “суб'єкт” та “об'єкт” управління.
7. Розкрити поняття елементарної системи управління.
8. Розкрити поняття цілі управління.
9. Місія – як головна ціль організації. Місія органів цивільного захисту.
10. Розкрити поняття стратегічних цілей ДСНС.
11. Розкрити поняття задач, що стоять перед підрозділами та працівниками ДСНС.
12. Класифікація цілей управління.
13. “Цілі індивіду” серед цілей організації.
14. Метод побудови “дерева цілей”.
15. Вимоги, які пред'являються до цілей.
16. Розкрити поняття функцій управління.
17. Поняття прогнозування як функції управління в системі ДСНС.
18. Основні напрямки прогнозування протипожежного захисту.
19. “Планування” як функція управління.
20. “Організація” як функція управління.
21. Розкрити поняття “організація”.
22. “Мотивація” як функція управління, її складові.
23. Розкрити поняття теорії потреб за А. Маслоу.

24. “Контроль” як функція управління, її важливість.
25. Система та етапи контролю.
26. Організаційно-функціональна побудова системи ДСНС України.
27. Лінійна структура управління, її переваги та недоліки.
28. Функціональна структура управління, її переваги та недоліки.
29. Лінійно-функціональна структура управління, її переваги та недоліки.
30. Розкрити поняття принципів управління, їх види.
31. Розкрити поняття методів управління, їх види.
32. Розкрити зміст організаційно-розпорядчих методів управління.
33. Розповісти про організаційні методи управління. Порядок їх застосування.
34. Розповісти про методи розпорядчого впливу. Порядок їх застосування.
35. Розповісти про методи дисциплінарного впливу.
36. Розкрити зміст соціально-психологічних методів управління.
37. Розповісти про соціальні методи управління.
38. Розповісти про психологічні методи управління.
39. Розкрити зміст економічних методів управління.
40. Поняття аналітичної роботи.
41. Сутність та поняття аналізу.
42. Розкрити поняття метода групувань.
43. Задачі аналізу в системі ДСНС
44. Поняття, задачі та основні напрямки наукової організації праці в системі ДСНС.
45. Удосконалення форм по розділу та кооперації праці. Напрямки удосконалення умов праці.
46. Поняття роботи з кадрами в ДСНС, чим відрізняється від кадрової роботи.
47. Основні принципи роботи з кадрами в ДСНС.
48. Поняття та класифікація кадрів в органах ДСНС.
49. Вимоги до кадрів.
50. Основні напрямки кадрової роботи в ДСНС.
51. Розкрити напрямки вдосконалення роботи з кадрами в ДСНС.
52. Дайте визначення управлінського рішення як процесу і як фіксованого акта.
53. Що вам відомо про різноманіття і класифікацію управлінських рішень?
54. Назвіть, які причини виникнення бінарних рішень?
55. Розкажіть хто може бути зацікавлений у доданні рішенню бінарного виду?
56. Опишіть алгоритм стандартного процесу прийняття рішень.
57. Що таке модель організації?
58. Приведіть приклади моделей організації.
59. Укажіть, які типи управління організацією зустрічаються?
60. Як використовуються сучасні технології при розробці управлінського рішення?
61. Назвіть базові елементи моделей процесу прийняття управлінського рішення.
62. Які види моделей управлінського процесу ви знаєте?
63. Яку роль мають сполучні процеси управління?
64. Чому є важливим системний підхід при керуванні сучасним підприємством?
65. Укажіть, які нові можливості відкриває ситуаційний підхід?
66. Який з підходів, що розвиваються в науці управління, виявився, на вашу думку, найбільш продуктивним?
67. Розкажіть, коли вперше ухвалення рішення стало розглядатися як самостійний управлінський акт?

68. Які науки, пов'язані з управлінською діяльністю, виникли під час і після другої світової війни?
69. Що є невід'ємною складовою частиною всіх наук, пов'язаних з управлінською діяльністю?
70. Розкажіть про роль управлінського рішення в управлінні організацією?
71. Наведіть у приклади вирішальних правил. Як вони використовуються у процесі ухвалення управлінського рішення?
72. Історія і природа лідерства. Типи відносин лідерства.
73. Розкрити поняття „лідер” і „керівник”. В чому різниця між ними?
74. Вплив і влада, баланс влади.
75. Влада, заснована на примусі, вплив через страх.
76. Влада, заснована на винагороді, вплив через задоволення потреб.
77. Законна влада, вплив через традиції. Експертна влада, вплив через віру.
78. Еталонна влада, вплив за допомогою харизми. Вплив через переконання.
79. Вплив через участь. Способи зміцнення влади.
80. Риси керівників ХХІ ст.
81. Інформування та оповіщення населення; стосовно укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту; щодо евакуації населення із зони надзвичайної ситуації та життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Освітньо-професійна програма «Техногенно-екологічна безпека» підготовки бакалавра за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища» 18 «Виробництво та технології».
2. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI // Голос України. – 2012.– листопад (№ 220 (5470)). – С. 4 – 20. (бібліотека НУЦЗУ)
3. Альбошій О.В., Кулешов М.М., Калашніков О.О., Рашкевич С.А., Труш О.О. Основи управління в органах і підрозділах МНС України. Навчальний посібник. / За ред. канд. психол. наук, доцента В.П. Садкового. – Харків: УЦЗУ, 2007. – 311 с.
4. Бандурка О.М., Соколов В.О. Теорія та методи роботи з персоналом в ОВС. – Х.: Університет внутрішніх справ, 2000.
5. Виноградський М.Д., С.В.Беляєва, А.М.Виноградська, О.М.Шканова. Управління персоналом: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 504 с.
6. Ляшевська О.І., Янішен А.С., Зозуля В.О. «Оптимізація управління у сфері цивільного захисту». Запобігання надзвичайним ситуаціям і їх ліквідація.

- Матеріали науковопрактичного семінару. Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2019. 348 с.
7. Михайлова Л.І. Управління персоналом. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.
  8. Новіков Б.В., Сініок Г.Ф., Круш П.В. Основи адміністративного менеджменту: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 560 с.
  9. Основи управління : курс лекцій / Т.А. Гончарова, О.І. Ляшевська, О.М. Соболев, В.В. Тютюник . – Х : НУЦЗУ, 2019 . – 183 с.
  10. Основи управління: методичні рекомендації з організації самостійної роботи. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалаврському) рівні / , О.І. Ляшевська, О.М. Соболев . – Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с.

15. Інформаційні ресурси

<http://univer.nuczu.edu.ua/>

Розробник:
старший викладач кафедри
управліннята організації
діяльності
у сфері цивільного захисту
к.н.з держ.упр, доцент

Олена ЛЯШЕВСЬКА